

**КОМУНАЛЬНА УСТАНОВА
«ПРИВІЛЬНЕНСЬКИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Привільненського ЦПРПП
25.06.2026 № 15-ОД



Мельнікова Н.Л.

**ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників
закладів загальної середньої освіти
«ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ
НА ЗАСАДАХ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ»**

Привілляне – 2026

Розробник: комунальна установа «Привільненський центр професійного розвитку педагогічних працівників» (Мельнікова Н.Л., директор Привільненського ЦПРПП; Панасюк І.Л., консультант Привільненського ЦПРПП).

Напрямок підвищення кваліфікації: оцінювання навчальних досягнень учнів у Новій українській школі з навчальних предметів/інтегрованих курсів відповідно до державного стандарту базової середньої освіти.

Розроблено на основі типових програм:

Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН України від 12.10.2022 № 904);

Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти з академічної доброчесності (наказ МОН України від 18.12.2024 № 1759)

Термін дії програми: з 01.08.2026 до 01.08.2031

Рецензенти:

Лютко Оксана – кандидат філософських наук, доцент, директор ВСП ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» Рівненського інституту;

Коломис Галина - начальник відділу моніторингу, сертифікації та контролю управління Державної служби якості освіти України у Рівненській області.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Оцінювання навчальних досягнень учнів є одним із найскладніших і водночас найвідповідальніших складників професійної діяльності педагога в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти. Перехід до компетентнісного, формувального й особистісно орієнтованого оцінювання вимагає від учителя не лише володіння сучасним інструментарієм, а й розуміння того, що якість і достовірність оцінювання безпосередньо залежать від дотримання принципів академічної доброчесності всіма учасниками освітнього процесу.

Відповідно до Закону України «Про освіту» та Закону України «Про академічну доброчесність», дотримання принципів доброчесності визнано ключовою передумовою провадження якісної освітньої діяльності. Водночас саме процедура оцінювання є тим полем, де ці принципи проходять практичну перевірку: об'єктивність, прозорість і справедливість критеріїв оцінювання є не менш дієвим запобіжником академічної нечесності, ніж каральні заходи.

Програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН України від 12.10.2022 № 904), і безпосередньо висвітлює вимоги законодавства щодо академічної доброчесності під час оцінювання результатів навчання учнів, механізми її забезпечення. Академічна доброчесність розглядається в програмі не як самостійна дисципліна, а як наскрізний принцип, що пронизує всі етапи проєктування, здійснення й фіксації оцінювання.

Програма реалізує положення Концепції «Нова українська школа» та Державного стандарту базової середньої освіти, надаючи педагогам практичний інструментарій для проєктування системи оцінювання, яка водночас є компетентнісною, прозорою і стійкою до проявів академічної нечесності.

Особливої актуальності курс набуває для вчителів базової школи НУШ (5–9 класи), де запроваджено рівневе та формувальне оцінювання, а також активно використовуються цифрові інструменти й засоби штучного інтелекту, що становить нові виклики перед об'єктивністю та достовірністю оцінювання.

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти, які здійснюють/здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 16 год (0,5 кредита ЄКТС).

Особливості реалізації програми: форма організації освітнього процесу за програмою – короткотривалий курс, який передбачає поєднання синхронних інтерактивних лекцій (очно та/або дистанційно), практичних занять (очно та/або дистанційно), контрольних заходів (виконання тестових завдань для перевірки теоретичних знань за темами модулів програми). Навчальні заняття проводяться з використанням програмних засобів для організації вебконференцій із забезпеченням зворотного зв'язку та обов'язковою участю слухачів.

До реалізації програми залучаються фахівці, які мають відповідну професійну підготовку та практичний досвід у сфері базової середньої освіти, а також тренери-педагоги, які пройшли навчання для здійснення комплексу заходів із підвищення кваліфікації вчителів закладів освіти, які забезпечуватимуть реалізацію ДСБСО в другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання).

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (очна/дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: професійний розвиток педагогічних працівників шляхом удосконалення компетентностей у сфері оцінювання навчальних досягнень учнів відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, оволодіння сучасним інструментарієм оцінювання, набуття практичних навичок проєктування системи оцінювання на засадах об'єктивності, прозорості й академічної доброчесності.

Завдання підвищення кваліфікації:

- оновити знання про нормативно-правові засади оцінювання навчальних досягнень учнів 5–9 класів НУШ;
- опанувати сучасні принципи й функції оцінювання результатів навчання в умовах компетентнісного підходу;
- оновити знання про вимоги законодавства щодо академічної доброчесності під час оцінювання результатів навчання учнів та механізми її забезпечення;
- удосконалити навички здійснення формувального оцінювання як інструменту підтримки навчального поступу учня;
- опанувати методи організації само- та взаємооцінювання результатів навчання учнів;
- навчитися проєктувати компетентнісні та практико-орієнтовані завдання для оцінювання, що мінімізують ризики академічної нечесності;
- удосконалити навички коректного застосування інструментів штучного інтелекту в оцінюванні результатів навчання, зокрема для запобігання академічній нечесності;
- сприяти формуванню особистих навичок доброчесної поведінки педагога під час здійснення оцінювальної діяльності.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: програма підвищення кваліфікації сприяє вдосконаленню компетентностей, передбачених професійним стандартом «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (затверджений наказом МОН України від 29.08.2024 № 1225), а саме:

А2. Предметно-методичної, через здатність формувати ціннісні ставлення в здобувачів освіти (А2.5.);

А3. Інформаційно-цифрової, через здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею в професійній діяльності (А3.1.);

Б2. Емоційно-етичної, через здатність усвідомлювати й поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі (Б2.3.);

Г3. Оцінювально-аналітичної, через здатність здійснювати оцінювання здобувачів освіти на основі об'єктивності, прозорості, поваги, відповідальності, справедливості, індивідуального характеру оцінювання (Г3.1.); здійснювати оцінювання й моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу (Г3.2.); формувати спроможність у здобувачів освіти до самооцінювання і взаємооцінювання результатів навчання (Г3.3.).

Очікувані результати підвищення кваліфікації охоплюють:

Знання й розуміння:

- нормативно-правових засад оцінювання навчальних досягнень учнів 5–9 класів НУШ;
- принципів, функцій та видів оцінювання (формувального, поточного, підсумкового) відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти;
- вимог законодавства щодо академічної доброчесності під час оцінювання результатів навчання учнів та механізмів її забезпечення;
- відповідальності за порушення академічної доброчесності в процесі оцінювання.

Уміння:

- здійснювати різні види оцінювання результатів навчання учнів (формувальне, поточне, підсумкове) відповідно до принципів академічної доброчесності;
- проєктувати та впроваджувати систему оцінювання на засадах прозорості, об'єктивності та справедливості;
- організовувати оцінювальну діяльність на основі самооцінювання й взаємооцінювання;
- добирати й розробляти компетентнісні завдання для оцінювання, що унеможливають механічне списування чи просту генерацію штучним інтелектом;

- застосовувати інструменти штучного інтелекту та онлайн-сервіси перевірки текстів на унікальність для забезпечення академічної доброчесності в оцінюванні.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- усвідомлення академічної доброчесності як невід'ємної умови достовірного й справедливого оцінювання;
- нетерпимість до проявів нечесності в процесі оцінювання, відповідальна професійна позиція педагога;
- культура довіри в освітньому середовищі, розуміння ролі вчителя як рольової моделі доброчесної поведінки для учнів.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації: оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах об'єктивності, прозорості та відповідності очікуваним результатам навчання. Оцінювання результатів навчання в межах програми підвищення кваліфікації здійснюється з метою визначення рівня сформованості професійних компетентностей слухачів.

Для оцінювання результатів навчання використовуються тестові завдання для перевірки теоретичних знань за темами модулів програми, їх виконання із результатом від 70% до 100% правильних відповідей.

Документ про підвищення кваліфікації: за результатами успішного завершення навчання за програмою слухачі отримують сертифікат про підвищення кваліфікації обсягом 16 годин (0,5 кредитів ЄКТС)

Вартість: 500.00 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття. Особливістю практичних занять є виконання вправ, аналіз конкретних ситуацій, розв'язання професійних кейсів.

Підсумкові заходи передбачають виконання тестів.

Зміст програми складається з 2 модулів та 6 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за програмою слухачі складають підсумковий тест із 20 питань. Прохідний бал – 14.

Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту програми, складає: 16 год, з них: 2 год – лекційні заняття, 10 год – практична робота, 2 год – самостійна робота, 2 год – контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

Назви навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Нормативно-правові засади оцінювання навчальних досягнень учнів у Новій українській школі					
Тема 1.1. Нормативно-правова база оцінювання навчальних досягнень учнів 5–9 класів НУШ.	2	2	-	-	4
Тема 1.2. Вимоги законодавства щодо академічної доброчесності під час оцінювання результатів навчання учнів, механізми її забезпечення.	-	2	2	-	4
Разом за модулем 1	2	4	2	-	8
МОДУЛЬ 2. Практичні інструменти оцінювання навчальних досягнень учнів на засадах академічної доброчесності					
Тема 2.1. Сучасні підходи та принципи оцінювання в Новій українській школі: об'єктивність, прозорість, справедливність.	-	2	-	-	2
Тема 2.2. Формувальне оцінювання як інструмент розвитку самостійності й відповідальності учня за результати навчання.	-	2	-	-	2
Тема 2.3. Самооцінювання і взаємооцінювання як складові формувального оцінювання.	-	1	-	-	1
Тема 2.4. Проєктування компетентнісних завдань для оцінювання та інструменти штучного інтелекту в запобіганні академічній нечесності під час оцінювання.	-	1	-	-	1
Разом за модулем 2	-	6	-	-	6
Підсумкові заходи	-	-	-	2	2
Усього	2	10	2	2	16

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Нормативно-правові засади оцінювання навчальних досягнень учнів у Новій українській школі

Тема 1.1. Нормативно-правова база оцінювання навчальних досягнень учнів 5–9 класів НУШ.

Реформування української школи в рамках концепції НУШ: трансформація підходів до оцінювання; перехід від функцій контролю до формувального оцінювання, спрямованого на підтримку й стимулювання розвитку учня. Чинна нормативно-правова база, що регулює оцінювання навчальних досягнень учнів у 5–9 класах НУШ. Практичні інструменти для застосування методичних рекомендацій МОН у професійній діяльності вчителя.

Тема 1.2. Вимоги законодавства щодо академічної доброчесності під час оцінювання результатів навчання учнів, механізми її забезпечення.

Законодавчо визначені вимоги щодо дотримання академічної доброчесності під час оцінювання результатів навчання учнів як важливої умови забезпечення якості освіти (ст. 42 Закону України «Про освіту», ст. 43 Закону України «Про повну загальну середню освіту»). Основні складники академічної доброчесності в оцінюванні: чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність. Види порушень академічної доброчесності безпосередньо в процесі оцінювання: списування, необ'єктивне оцінювання, надання здобувачам освіти під час підсумкового оцінювання допомоги/створення перешкод, не передбачених процедурами, використання непередбачених допоміжних матеріалів чи технічних засобів, проходження оцінювання замість інших осіб. Роль педагога у формуванні культури академічної доброчесності, запобіганні списуванню, плагіату, необ'єктивному оцінюванню, використанню прозорих і зрозумілих критеріїв оцінювання.

Механізми забезпечення академічної доброчесності в оцінюванні: формувальне оцінювання, диференційовані та компетентнісні завдання, педагогіка партнерства, використання цифрових інструментів і процедур внутрішньої системи забезпечення якості освіти. Відповідальність за порушення академічної доброчесності (дисциплінарна, цивільно-правова, адміністративна) у випадках і порядку, встановлених законодавством.

МОДУЛЬ 2. Практичні інструменти оцінювання навчальних досягнень учнів на засадах академічної доброчесності

Тема 2.1. Сучасні підходи та принципи оцінювання в Новій українській школі: об'єктивність, прозорість, справедливість.

Розмежування понять «оцінювання» і «оцінка»: оцінювання як процес збирання та аналізу інформації про навчальні досягнення учня, оцінка як результат цього процесу. Основні принципи оцінювання в НУШ:

об'єктивність, прозорість, справедливість, систематичність, доброзичливість, мотиваційний характер. Функції оцінювання: діагностична, формувальна, мотиваційна, коригувальна, прогностична. Комунікація критеріїв оцінювання учням: відкритість, прозорість і зрозумілість системи оцінювання, своєчасний зворотний зв'язок. Автономія вчителя в оцінюванні з погляду академічної доброчесності та корпоративної етики в умовах академічної свободи.

Тема 2.2. Формувальне оцінювання як інструмент розвитку самостійності й відповідальності учня за результати навчання.

Сутність формувального оцінювання, навчальні цілі й критерії успіху. Педагогічні техніки, методи й прийоми формувального оцінювання, інструменти (паперові, цифрові) його здійснення. Формувальне оцінювання як механізм запобігання академічній нечесності.

Тема 2.3. Самооцінювання і взаємооцінювання як складові формувального оцінювання.

Самооцінювання та взаємооцінювання як інструменти, що переносять фокус із результату на процес навчання й формують у здобувачів освіти здатність до відповідального ставлення до результатів власної праці. Практичні техніки організації само- та взаємооцінювання на уроці; роль рефлексії в розвитку доброчесної навчальної поведінки учня.

Тема 2.4. Проєктування компетентнісних завдань для оцінювання та інструменти штучного інтелекту в запобіганні академічній нечесності під час оцінювання.

Розроблення компетентнісних і практико-орієнтованих завдань для оцінювання, які унеможливають механічне списування чи просту генерацію відповіді засобами штучного інтелекту (завдання на основі особистого досвіду учня, локального контексту, критичного аналізу джерел). Етичні та правові аспекти використання штучного інтелекту в оцінюванні. Онлайн-сервіси перевірки текстів на плагіат і застосування ШІ-детекторів як допоміжного, а не вирішального інструменту оцінювання.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Розроблення критеріїв оцінювання з обраного предмета/інтегрованого курсу на основі чинної нормативно-правової бази оцінювання навчальних досягнень учнів 5–9 класів НУШ.
2. Розроблення інструментів формувального оцінювання (аркушів самооцінювання, чек-листів взаємооцінювання, рубрик) для конкретної теми навчальної програми.
3. Аналіз педагогічних кейсів, пов'язаних із порушеннями академічної доброчесності під час оцінювання (списування, необ'єктивне оцінювання, використання ШІ без дозволу) із виробленням процедурного, а не карального рішення.
4. Створення навчальних завдань для 5–9 класів на основі локального контексту й особистого досвіду учнів, які унеможливають механічне списування чи просту генерацію відповіді ШІ.
5. Тестування й порівняння онлайн-сервісів перевірки текстів на унікальність та ШІ-детекторів як допоміжного інструменту оцінювання.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійної роботи

1. Проаналізувати нормативно-правову базу оцінювання навчальних досягнень учнів 5–9 класів НУШ і виявити зміни порівняно з попередніми підходами.
2. Обґрунтувати роль академічної доброчесності як умови достовірності результатів оцінювання.
3. Розкрити механізми забезпечення академічної доброчесності під час оцінювання, визначені законодавством України.
4. Проаналізувати співвідношення оцінювання та академічної свободи вчителя: межі автономії педагога.
5. Обґрунтувати роль формувального оцінювання як інструменту запобігання академічній нечесності.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 №2145-УІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 17.06.2026).
2. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 17.06.2026).
3. Про академічну доброчесність : Закон України від 18.12.2025 № 4742-ІХ, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text> (дата звернення: 17.06.2026).
4. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 груд. 2016 р. № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 17.06.2026).
5. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : затв. Наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity> (дата звернення: 17.06.2026).

Основна література

1. Абетка для директора : методичні рекомендації щодо розбудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти в закладі загальної середньої освіти / [за заг. ред. Р. М. Гурака]. Київ : ДСЯО України, 2024. 88 с. https://sqe.gov.ua/wpcontent/uploads/2021/08/Abetka_dyrektora_2021_SQE_SURGe.pdf (дата звернення 17.06.2026)
2. Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект : збірник есе/ А. Артюхов, М. Віхляєв, Ю. Волк. – Львів-Торунь : Ліра-През, 2023. – 524 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi77/0057105.pdf> (дата звернення 17.06.2026)
3. Академічна доброчесність у середній освіті : методичні рекомендації/ Academy.org.ua. – URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2025/05/15/osvitniy-navihator-2025-15-05-2025.pdf> (дата звернення 17.06.2026)
4. Довідник з академічної доброчесності для школярів /уклад. М.В.Григор'єва, О. І.Крикова, С.Г.Пєвко; за заг. ред. О.О.Гужви. — Х. : ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2016. — 64 с.
5. https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1HFCeS7T6xPFNdVZ6-nx94uq1Oh_lxugY (дата звернення 17.06.2026)

6. Довідник ЮНЕСКО з використання штучного інтелекту. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000386693> (дата звернення 17.06.2026)
7. Толочко С. В. Академічна доброчесність та штучний інтелект в освітній і науковій діяльності/ Інноваційна педагогіка. – 2023. – Вип. 62, т. 2. – С. 25–32. URL:
8. https://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/62/part_2/4.pdf (дата звернення 17.06.2026)
9. «Фундаментальні цінності академічної доброчесності». Посібник. Перекладено за виданням «The Fundamental Values of Academic Integrity», видання друге. Міжнародний центр академічної доброчесності. Ред. Тедді Фішман. Університет Клемсон. 1999
10. https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1HFCeS7T6xPFNdVZ6-nx94uq1Oh_lxugY (дата звернення 17.06.2026)

Додаткова література

1. Кулешова О. А. Формувальне оцінювання у базовій школі : навч.-метод. посіб. Миколаїв : ОППЮ, 2022. 100 с.
2. https://repository.moippo.mk.ua/upload/09-02-23_28191285.pdf (дата звернення 17.06.2026)
3. Ліцензії Creative Commons <https://creativecommons.org/about/cclicenses/> (дата звернення 17.06.2026)
4. Спіймати робота: сервіси для перевірки текстів на штучний інтелект. Критичний огляд ресурсів <https://wordfactory.ua/gpt-chat-detector> (дата звернення 17.06.2026)
5. Стратегія розвитку освітніх оцінювань у сфері загальної середньої освіти в Україні до 2030 року.
URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/190523_Strategiya-osvitnih-otsinyuvan_UTSOYAO.pdf (дата звернення 17.06.2026)